

Dosarul nr. 2rac-258/19

prima instanță: Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău (jud. V. Hadîrcă)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Clima, A. Malî, E. Palanciuc)

D E C I Z I E

04 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Instituția Medico-Sanitară Publică
„Institutul de Medicină Urgentă”,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Societatea
cu Răspundere Limitată „Mihcons-Plus” împotriva Instituției Medico-Sanitară
Publică „Institutul de Medicină Urgentă”, intervenienți accesorii Ministerul
Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Societatea cu Răspundere Limitată
„Proconimpex”, Societatea cu Răspundere Limitată „Magda”, Societatea cu
Răspundere Limitată „Avisistem” și Agenția Achiziții Publice cu privire la
încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 12 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 01 august 2016, SRL „Mihcons-Plus” a depus cerere de chemare în
judecată împotriva Instituției Medico-Sanitară Publică „Institutul de Medicină
Urgentă” (în continuare IMSP „Institutul de Medicină Urgentă”), intervenienți
accesorii Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Societatea cu
Răspundere Limitată „Proconimpex”, Societatea cu Răspundere Limitată
„Magda”, Societatea cu Răspundere Limitată „Avisistem” și Agenția Achiziții
Publice cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la 29 iunie 2015, IMSP
„Institutul de Medicină Urgentă” și SRL „Mihcons-Plus” au încheiat contractul de
antrepriză nr. 275.

Conform pct. 2 al contractului antreprenorului- SRL „Mihcons-Plus”, se
obligă să execute lucrările de reparație a cabinetelor de radiologie cu replanificare
și reutilare cu aparataj nou corespunzător cerințelor proiectului JICA, cod CPV

45453000-7, în conformitate cu prevederile proiectului tehnic, cu detaliile de execuție, precum și a normativelor, standardelor și prescripțiilor tehnice în vigoare.

A menționat SRL „Mihcons - Plus” că conform pct. 3.1. al contractului, durata de execuție a lucrărilor contractate s-a stabilit pentru un termen de 12 luni, cu începere de la semnarea acestuia, primirea ordinului de începere a execuției și asigurării lucrului ritmic de către beneficiar.

La rândul său, clientul- IMSP „Institutul de Medicină Urgentă”, conform pct. 4.1. și 4.2. al contractului s-a obligat să achite valoarea lucrărilor în sumă de 7 345 333,79 de lei în baza facturii și actului de predare- primire a lucrărilor executate.

Conform rapoartelor de verificare nr. 637/15 și 637D/15 din 10 martie 2015, elaborate de către SRL „Savi-Com” la proiectul de execuție, la obiectul nr. 17-2014 „Reparația capitală a cabinetelor radiologice cu replanificarea și reutilizarea cu aparataj nou amplasat în IMSP „Institutul de Medicină Urgentă” din str. Toma Ciorbă 1, mun. Chișinău” s-a constatat că, lucrările sunt îndeplinite conform cerințelor contractuale, tehnice și de proiect. De asemenea s-a recomandat pârâtului spre aprobare cu costul orientativ de deviz inclusiv TVA 20% în sumă de 8 611,350 de lei.

A invocat SRL „Mihcons-Plus” că referitor la volumul și costul lucrărilor a fost efectuat un control de către Inspecția de Stat în Construcții, astfel, fiind întocmit actul de control intermediar nr. 92 din 23 noiembrie 2015, conform căruia valoarea lucrărilor executate la obiectul nominalizat constituie suma de 5 209 700 de lei, constatând o exagerare minimă de 2 500 de lei (5 211 570 de lei – 2 500 de lei = 5 209 700 de lei).

SRL „Mihcons-Plus” a relatat că la 09 decembrie 2015 s-a adresat cu scrisoarea nr. 42 către pârât privind confirmarea proceselor-verbale de recepție a lucrărilor executate în vederea emiterii facturii fiscale spre achitare. La scrisoare a anexat procesul-verbal respectiv, inclusiv actul de control intermediar al Inspecției de Stat în Construcție.

Prin scrisoarea nr. 12 din 11 mai 2016 SRL „Mihcons-Plus” s-a adresat IMSP „Institutul de Medicină Urgentă” ca în termen de 15 zile din momentul recepției notificării respective să fixeze data începerii recepției lucrărilor. În același context, conform actului de control final nr. 30 din 17 iunie 2016 al Inspecției de Stat în Construcții, exagerări referitor la volumul și costul lucrărilor n-au fost stabilite, valoarea lucrărilor constituind suma de 7 345 333,79 de lei.

La 17 iunie 2016 SRL „Mihcons- Plus” s-a adresat către IMSP „Institutul de Medicină Urgentă” cu somație privind semnarea proceselor-verbale de recepție a lucrărilor prezentate anterior și achitarea costului în sumă de 7 005 872, 10 lei.

IMSP „Institutul de Medicină Urgentă”, prin scrisoarea nr. 01-07/876 din 27 iunie 2016 a refuzat achitarea datoriei, menționând că instituția nu dispune de surse financiare pentru achitarea sumei solicitate, iar contractul de antrepriză nu a fost înregistrat la Agenția Achiziții Publice, conform procedurii prevăzute de legislația în vigoare.

La 29 iunie 2016 a fost efectuată recepția finală conform procesului- verbal nr. 4, actul respectiv fiind semnat de specialiștii și partea beneficiarului cât și din partea clientului.

Conform pct. 4 al procesului verbal nominalizat, Comisia de recepție finală, a decis „De a recepționa lucrările de construcție efectuate la obiectul „Reparația capitală a cabinetelor de radiologie cu replanificarea și reutilizarea cu aparataj nou amplasat în cadrul Departamentului clinic radiomagnetic și Diagnostic funcțional”. Obiecții privind calitatea și volumul lucrărilor nu au fost constatate. Astfel, au fost întocmite procesele-verbale de recepție a lucrărilor executate de antreprenor și recepționate de către beneficiar.

Ca rezultat al recepției finale a fost întocmită factura fiscală Seria JV nr. 1748310 din 06 iulie 2016 în valoare de 7 005 872, 10 lei și actul de verificare-reciprocă din aceeași dată, și ambele documente au fost semnate de reprezentanții părților contractante, dar pârâtul până în prezent nu a achitat retribuiția pentru lucrările efectuate, iar refuzul acestuia nr. 01-07/876 din 27 iunie 2016 privind plata datoriei este lipsit de temei și contrar principiului buneii-credințe în raporturile juridice comerciale și prevederilor contractuale.

A relatat reclamanta că a încheiat contracte de subantrepriză cu SRL „Proconimpex”, SRL „Magda” și SRL „Avisistem”. Conform contractelor respective, reclamanta este debitor în raport cu intervenienții accesorii pentru lucrările efectuate la obiectivul pârâtului, prin urmare între raportul material litigios dintre reclamantă și pârât, și intervenienții accesorii există un raport juridic de interconexiune, or executarea obligației de către pârât față de reclamantă, va permite onorarea obligației ultimului cu subantreprenorii nominalizați.

A solicitat SRL „Mihcons-Plus” încasarea din contul IMSP „Institutul de Medicină Urgentă” a datoriei în sumă de 7 005 872 de lei și a cheltuielilor de judecată constituite din taxa de stat și asistență juridică.

Prin hotărârea din 22 decembrie 2016 a Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia din 16 mai 2017 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de SRL „Mihcons-Plus”, SRL „Proconimpex”, SRL „Magda”, SRL „Avisistem”, a fost casată hotărârea din 22 decembrie 2016 a Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău, și emisă o nouă hotărâre de admitere a acțiunii. A fost încasat de la IMSP „Institutul de Medicină Urgentă” în beneficiul SRL „Mihcons-Plus” datoria în sumă de 7 005 872 de lei și suma de 87 500 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată pentru achitarea taxei de stat la depunerea acțiunii și în instanța de apel.

Prin decizia din 25 aprilie 2018 a Curții Supreme de Justiție s-au admis recursurile declarate de Instituția Medico-Sanitară Publică „Institutul de Medicină Urgentă” și Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, a fost casată integral decizia din 16 mai 2017 a Curții de Apel Chișinău, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 12 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de SRL „Mihcons-Plus”, SRL „Proconimpex”, SRL „Magda”, SRL „Avisistem”, a fost casată hotărârea din 22 decembrie 2016 a Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău, și emisă o nouă hotărâre de admitere a acțiunii. A fost încasat de la IMSP „Institutul de Medicină Urgentă” în beneficiul SRL „Mihcons-Plus” datoria în sumă de 7 005 872 de lei și suma de 87 500 de lei cu titlu de

cheltuieli de judecată pentru achitarea taxei de stat la depunerea acțiunii și în instanța de apel.

La 13 martie 2019 IMSP „Institutul de Medicină Urgentă” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia aplicată și a interpretat eronat legea.

A mai menționat în recurs că prin răspunsul nr. 19/259-1945 din 27 iulie 2015 Agenția de Achiziții Publice a informat instituția că a lăsat fără modificare decizia din 08 iulie 2015 și a restituit fără înregistrare documentele prezentate. Astfel, consideră recurentul că concluzia instanței de apel precum că IMSP „Institutul de Medicină Urgentă” nu a contestat răspunsul Agenției de Achiziții Publice, este lipsită de temei juridic, deoarece art. 71-74 al Legii nr. 96 din 13 aprilie 2007 privind achizițiile publice (în vigoare la momentul încheierii contractului de antrepriză nr. 275 din 29 iunie 2015), prevedea posibilitatea înaintării contestației doar de către operatorul economic și nu de către autoritatea contractantă.

A susținut că instanța de apel la examinarea cauzei nu s-a expus asupra faptului dacă pentru perioada de facturare 2014 – 2015 în bugetul public au fost efectuate alocări de mijloace financiare în vederea executării lucrărilor de reparație a cabinetelor de radiologie cu replanificarea și reutilizarea cu aparataj nou, în cazul în care conform pct. 4.2 al contractului de antrepriză nr. 275 din 29 iunie 2015 achitățile au fost condiționate, fiind indicat că achitățile vor fi efectuate în limitele alocărilor bugetare pe parcursul anilor 2015 – 2016, în baza facturii și actului de primire-predare a lucrărilor executate.

A mai precizat că instanța de apel nu a verificat dacă lucrările au fost efectuate cu respectarea pct. 3.1 din contractul încheiat între părți și anume dacă reclamantul a primit ordinul de începere a executării lucrărilor.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 12 decembrie 2018, iar IMSP „Institutul de Medicină Urgentă”, a declarat recurs la 13 martie 2019.

Materialele cauzei atestă că decizia în copie a fost expediată participanților la proces la 31 ianuarie 2019, conform scrisorii de însoțire nr. 1162 (Vol. III, f.d.83), însă lipsesc date despre recepționarea acesteia. Astfel, recursul declarat este în termen.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 18 septembrie 2019 recursul depus de către IMSP „Institutul de Medicină Urgentă, s-a declarat admisibil pentru a fi examinat în fond.

Analizând materialele dosarului prin prisma temeiurilor invocate în cererea de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul declarat de către IMSP „Institutul de Medicină Urgentă, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 445 alin. (1), lit. a) Cod de procedură civilă instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

În speță, SRL „Mihcons-Plus” s-a adresat în instanța de judecată cu cerere împotriva IMSP „Institutul de Medicină Urgentă”, intervenienți accesorii Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Societatea cu Răspundere Limitată „Proconimpex”, Societatea cu Răspundere Limitată „Magda”, Societatea cu Răspundere Limitată „Avisistem” și Agenția Achiziții Publice cu privire la încasarea datoriei în sumă de 7 005 872 de lei și a cheltuielilor de judecată constituite din taxa de stat și asistență juridică.

Prin hotărârea din 22 decembrie 2016 a Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău acțiunea a fost respinsă.

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 12 decembrie 2018 a admis apelul declarat de SRL „Mihcons-Plus”, SRL „Proconimpex”, SRL „Magda”, SRL „Avisistem”, a casată hotărârea din 22 decembrie 2016 a Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău, și a emis o nouă hotărâre de admitere a acțiunii, prin care s-a dispus a încasa de la IMSP „Institutul de Medicină Urgentă” în beneficiul SRL „Mihcons-Plus” datoria în sumă de 7 005 872 de lei și suma de 87 500 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată pentru achitarea taxei de stat la depunerea acțiunii și în instanța de apel.

Colegiul largit consideră că concluziile instanței de apel, expuse în decizie, sunt întemeiate, argumentate și legale și nu constituie temei de casare a acesteia.

În conformitate cu art. 13 alin. (1) lit. e), h) și i) din Legea privind achizițiile publice nr. 96 din 13 aprilie 2007 (în vigoare la data relevantă speței), în domeniul achizițiilor publice, autoritățile contractante, inițiază și desfășoară proceduri de achiziții publice, încheie contracte de achiziții publice cu operatorii economici, întocmesc dări de seamă privind rezultatul procedurilor de achiziții publice și le prezintă Agenției.

În conformitate cu art. 8 alin. (1) Cod civil (în vigoare până la 01 martie 2019), drepturile și obligațiile civile apar în temeiul legii, precum și în baza actelor persoanelor fizice și juridice care, deși nu sînt prevăzute de lege, dau naștere la drepturi și obligații civile, pornind de la principiile generale și de la sensul legislației civile.

În conformitate cu art. 512 alin. (1) Cod civil (în vigoare până la 01 martie 2019), în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

În conformitate cu art. 514 Cod civil (în vigoare până la 01 martie 2019), obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

În conformitate cu art. 572 alin. (1) Cod civil (în vigoare până la 01 martie 2019), temeiul executării rezidă în existența unei obligații. Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

În conformitate cu art. 957 alin. (1) Cod civil (în vigoare până la 01 martie 2019), după executarea lucrării, clientul este obligat să recepționeze lucrarea în modul, la locul și în termenul stabilit de legislație sau de contract.

Conform art. 668 alin. (1) și (3) Cod civil (în vigoare până la 01 martie 2019), contractul încheiat legal obligă părțile nu numai la ceea ce au stipulat expres, dar și la tot ceea ce rezultă din natura lui în conformitate cu legea, cu uzanțele sau cu principiile echității.

Contractul poate fi modificat sau rezolvit numai în conformitate cu clauzele sale ori prin acordul părților dacă legea nu prevede altfel.

Colegiul reține că la 29 iunie 2015, IMSP „Institutul de Medicină Urgentă” și SRL „Mihcons-Plus” au încheiat contractul de antrepriză nr. 275. IMSP „Institutul de Medicină Urgentă”, conform pct. 4.1. și 4.2. al contractului s-a obligat să achite valoarea lucrărilor în sumă de 7 345 333,79 de lei în baza facturii și actului de predare- primire a lucrărilor executate.

Conform rapoartelor de verificare nr. 637/15 și 637D/15 din 10 martie 2015, elaborate de către SRL „Savi-Com” la proiectul de execuție, la obiectul nr. 17-2014 „Reparația capitală a cabinetelor radiologice cu replanificarea și reutilizarea cu aparataj nou amplasat în IMSP „Institutul de Medicină Urgentă” din str. Toma Ciorbă 1, mun. Chișinău” s-a constatat că, lucrările sunt îndeplinite conform cerințelor contractuale, tehnice și de proiect. De asemenea s-a recomandat părâtului spre aprobare cu costul orientativ de deviz inclusiv TVA 20% în sumă de 8 611,350 de lei. Referitor la volumul și costul lucrărilor a fost efectuat un control de către Inspekția de Stat în Construcții, astfel, fiind întocmit actul de control intermediar nr. 92 din 23 noiembrie 2015, conform căruia valoarea lucrărilor executate la obiectul nominalizat constituie suma de 5 209 700 de lei, constatând o exagerare minimă de 2,50 mii lei (5 211 570 de lei – 2 500 de lei = 5 209 700 de lei).

Astfel Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține drept întemeiate concluziile instanței de apel precum că, lucrările au fost executate de către antreprenor în beneficiul și în interesul clientului. Deci, fiind constatată existența raportului juridic obligațional IMSP „Institutul de Medicină Urgentă” este obligată să achite prețul convenit conform prevederilor art. 946 alin. (1) Cod civil (în vigoare până la 01 martie 2019), care indică că, prin contractul de antrepriză o parte (antreprenor) se obligă să efectueze pe riscul său o anumită lucrare celeilalte părți (client), iar aceasta se obligă să recepționeze lucrarea și să plătească prețul convenit.

Aici este necesar de reținut că din înscrisurile probatorii administrate la dosar se constată cu certitudine că la 29 iunie 2016 a fost efectuată recepția finală conform procesului- verbal nr. 4, actul respectiv fiind semnat de specialiștii și partea beneficiarului cât și din partea clientului.

Conform pct. 4 al procesului verbal nominalizat, Comisia de recepție finală, a decis „De a recepționa lucrările de construcție efectuate la obiectul „Reparația capitală a cabinetelor de radiologie cu replanificarea și reutilizarea cu aparataj nou amplasat în cadrul Departamentului clinic radiomagnetic și Diagnostic funcțional”. Obiecții privind calitatea și volumul lucrărilor nu au fost constatate. Astfel, au fost întocmite procesele-verbale de recepție a lucrărilor executate de antreprenor și recepționate de către beneficiar.

Ca rezultat al recepției finale a fost întocmită factura fiscală Seria JV nr. 1748310 din 06 iulie 2016 în valoare de 7 005 872, 10 lei și actul de verificare-reciprocă din aceeași dată, și ambele documente au fost semnate de reprezentanții părților contractante, dar pârâțul până în prezent nu a achitat retribuiția pentru lucrările efectuate.

Aici este necesar de reținut că argumentele precum că contractul de antrepriză nu are putere legală, deoarece nu a fost înregistrat la Agenția Achiziții Publice, conform procedurii prevăzute de legislația în vigoare, nu poate fi reținut și este neîntemeiat. Or, neînregistrarea contractului de antrepriză nr. 275 nu-i poate fi imputată SRL „Mihcons-Plus”, aceasta fiind obligația IMSP „Institutul de Medicină Urgentă”. Mai mult ca atât contractul de antrepriză, procesele-verbale de recepție intermediară, cât și procesul verbal de recepție finală și factura fiscală nu au fost declarate nule.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs reține că neînregistrarea contractului de achiziții publice generează inopozabilitatea ordinelor de plată față de Trezoreria de Stat prin desfacerea mijloacelor bănești de pe contul bancar gestionat de ultima, însă nu afectează valabilitatea contractului și a prestațiilor reciproce a părților contractante, inclusiv plata retribuiției. Prin urmare, cu referirile la prevederile art. 67 alin. (8) din Legea privind achizițiile publice nr. 96 din 13 aprilie 2007 (în vigoare la data relevantă speței), instanța de recurs reține că acestea indică o condiție de opozabilitate și eficacitate a contractului de achiziții publice față de autoritatea publică care efectuează achiziția publică în privința finanțării și efectuării plății prețului contractual.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reiterează că, dreptul de creanță a SRL „Mihcons-Plus” se încadrează în noțiunea de bun în sensul art. 1 Protocolul 1 adițional la CEDO, conform căruia, orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Noțiunea de “bunuri” poate desemna atât “bunuri actuale”, cât și valori patrimoniale, inclusiv în anumite situații bine definite, creanțe. Pentru ca o creanță să poată fi considerată o “valoare patrimonială” intrând sub incidența art. 1 din Protocolul nr. 1, titularul creanței trebuie să demonstreze că acesta are o bază suficientă în dreptul intern. Din moment ce aceasta este dobândită, poate intra în joc noțiunea de “speranță legitimă” (a se vedea cauza Maurice împotriva Franței).

În astfel de circumstanțe, nu pot fi reținute criticile formulate în recurs cu privire la ilegalitatea deciziei instanței de apel, deoarece sunt nejustificate și se combat prin constatările relatate, mai mult că decizia contestată cu recurs a fost adoptată cu respectarea și aplicarea corectă a legislației procedurale și materiale.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că argumentele invocate de către recurentă sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține decizia Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2018.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) și alin. (3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul declarat de către de Instituția Medico-Sanitară Publică „Institutul de Medicină Urgentă”.

Se menține decizia din 12 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Societatea cu Răspundere Limitată „Mihcons-Plus” împotriva Instituției Medico-Sanitară Publică „Institutul de Medicină Urgentă”, intervenienți accesorii Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Societatea cu Răspundere Limitată „Proconimpex”, Societatea cu Răspundere Limitată „Magda”, Societatea cu Răspundere Limitată „Avisistem” și Agenția Achiziții Publice cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Maria Ghervas

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Galina Stratulat